

Séideán Sí

AN NATHAIR AGUS NA SPÉACLAÍ

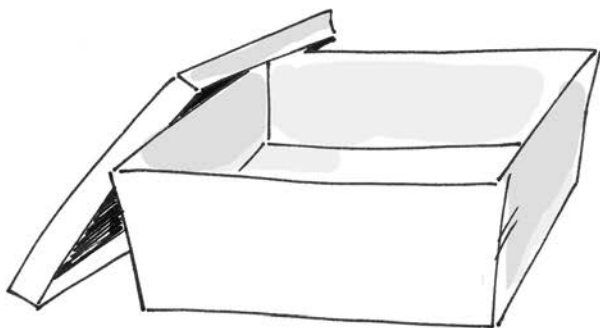

Máire Ní Ghallchobhair

Peter Donnelly a mhaisigh

AN NATHAIR AGUS NA SPÉACLAÍ

Máire Ní Ghallchobhair

Peter Donnelly a mhaisigh

 AN GÚM

Baile Átha Cliath

An chéad eagrán 2007

© An Roinn Oideachais agus Eolaíochta / Foras na Gaeilge, 2007

Athchló 2009, 2011

ISBN 978-1-85791-689-8

Gach ceart ar cosaint. Ní ceadmhach aon chuid den fhoilseachán seo a atáirgeadh, a chur i gcomhad athfhála, ná a tharchur ar aon mhodh ná slí, bíodh sin leictreonach, meicniúil, bunaithe ar fhótachóipeáil, ar thaifeadadh nó eile, gan cead a fháil roimh ré ón bhfoilsitheoir.

Baineann an saothar seo le scéim Dhearthóirí Áiseanna Teagaisc na Roinne Oideachais agus Eolaíochta atá ann chun áiseanna Gaeilge a sholáthar do na bunscoileanna Gaeltachta agus do na bunscoileanna lán-Chaeilge.

Dearadh agus leagan amach: Designit

Obair ealaíne: Peter Donnelly

PB Print a chlóbhuail in Éirinn

Le fáil tríd an bpost uathu seo:

An Siopa Leabhar,   nó
6 Sráid Fhearchair,
Baile Átha Cliath 2.
ansiopaleabhar@eircom.net

An Ceathrú Póilí,
Cultúrlann Mac Adam-Ó Fiaich,
216 Bóthar na bhFál,
Béal Feirste BT12 6AH.
leabhair@an4poili.com

Orduithe ó leabhardhioltóirí chucu seo:

Áis,   nó
31 Sráid na bhFíiníní,
Baile Átha Cliath 2.
eolas@forasnagaeilge.ie

International Education Services
Eastát Tionsclaíoch Weston,
Léim an Bhradáin,
Co. Chill Dara.
info@iesltd.ie

An Gúm, 24-27 Sráid Fhreidric Thuaidh, Baile Átha Cliath 1

Clár

Caibidil 1	5
Caibidil 2	12
Caibidil 3	18
Caibidil 4	26
Caibidil 5	36

Caibidil 1

Maidin Shathairn a bhí ann. Bhí Mamaí agus Daidí ag dul ag siopadóireacht sa bhaile mór. Bhí Mamó agus Daideo tagtha chun aire a thabhairt do na páistí.

‘Slán libh,’ arsa Muireann nuair a bhí Mamaí agus Daidí ag imeacht. ‘Tá súil agam go mbeidh lá deas agaibh.’

‘Agus ná déanaigí dearmad milseáin a thabhairt chugainn,’ arsa Conall.

‘Ní raibh aon bhriceasta againn fós,’
arsa Muireann le Mamó.

‘Ó, a chréatúir,’ arsa Mamó. ‘Ní raibh
aon bhriceasta agaibh fós.’

Isteach léi sa chistin. Tamall ina
dhiaidh sin sháigh sí a ceann amach
an doras.

‘A Mhuireann! A Chonail! Tá an
briceasta ar an mbord,’ ar sise.

Shuigh na páistí chun boird.

‘Ach, a Mhamó,’ arsa Muireann, ‘ní
fhéadfainn é seo a ithe. Is é seo an
rud a thugaimid le hithe do Chócó
an madra!’

‘Go bhfóire Dia orainn!’ arsa Mamó.
‘Seans go bhfuil an ceart agat. Tá mo
spéaclaí cailte agam agus ní féidir
liom aon rud a fheiceáil gan iad. Táim
chomh caoch le gandal.’

Phléasc Conall amach ag gáire.

‘Bhuf! Bhuf!’ ar seisean. ‘Bhuf! Bhuf!’

Mamó bhocht. Is beag lá nach gailleann sí rud éigin. Chaill sí a fáinne pósta uair amháin agus fuair Conall istigh ina bhabhla anraith é.

Uair eile chaill sí a huairleadóir agus fuair Muireann istigh ina cáca lá breithe é.

Uair eile fós chaill sí a hata. Tar éis do Chonall agus do Mhuireann an lá a chaitheamh á chuardach ba é Cócó a fuair é.

‘Níl a fhios agam ó thalamh an domhain cár fhág mé mo spéaclaí,’ arsa Mamó. ‘B’fhéidir gur sa chófra a bheidís,’ ar sise.

D’oscail sí an cuisneoir.

‘Ach, a Mhamó,’ arsa Muireann, ‘ní haon chófra é sin. Sin é an cuisneoir!’

Mamó bhocht. Bhí sí an-trína chéile.

‘Níl a fhios agam ó thalamh an domhain cár fhág mé na spéaclaí sin,’ ar sise arís.

‘Ná bí trína chéile, a Mhamó,’ arsa Muireann. ‘Gheobhaidh mise agus Conall duit iad.’

‘Déarfainn gur sa chistin atá siad,’
arsa Conall. ‘B’fhéidir go mbeidís

... i mála Mhamó ...

... ina cóta ...

... nó sna cófraí ...’

Chuardaigh sé an chistin ó bhun go barr. Ach, mo léan! Ní raibh tasc ná tuairisc ar na spéaclaí.

‘Tá siad agam,’ arsa Mamó de bhéic ón seomra suite tamall ina dhiaidh sin. ‘Tá mo spéaclaí agam!’

Isteach le Mamó sa chistin.

‘Ní féidir liom aon rud a fheiceáil,’
ar sise. ‘Caithfidh go bhfuil mo
spéaclaí salach.’

‘Ach, a Mhamó,’ arsa Muireann, ‘ní
shin iad do spéaclaíse. Sin iad spéaclaí
gréine Chonaill.’

‘Ó, a Thiarcais!’ arsa Mamó.
‘Caithfidh mé mo spéaclaí a fháil.’

‘Ná bí trína chéile, a Mhamó,’
arsa Conall. ‘Gheobhaidh mise agus
Muireann duit iad.’

Chuala siad cnag ar an doras. Siúd
amach le Muireann.

Caibidil 2

Cé a bheadh ag an doras ach a cara Treasa agus bosca dearg ina baclainn aici.

‘An bhfuil aon seans go dtabharfá aire do Neaindí dom?’ arsa Treasa. ‘Táimid ag imeacht ar feadh an deireadh seachtaine agus níl cead agam Neaindí a thabhairt in éineacht liom.’

‘Ó, ní fhéadfainn, a Threasa,’ arsa Muireann. ‘Mharódh Mamaí mé. Tá sí scanraithe roimh nathracha.’

‘Ach tá a fhios agat nach bhfuil aon dochar inti,’ arsa Treasa. ‘Agus beidh mé ar ais Dé Luain.’

‘Ní fhéadfainn, a Threasa,’ arsa

Muireann arís. ‘Bheadh eagla an domhain ar Mhamaí roimh Neaindí. Fadó, fadó, nuair a bhí Mamaí óg, thug Daideo go dtí an zú í sa bhugaí. Bhí siad istigh i dTeach na Nathrach nuair a d’éalaigh nathair amach as a cás.’

‘Agus ar imigh an nathair léi amach as an zú?’ a d’fhiafraigh Treasa.

‘Níor imigh. Ach chuaigh sí i bhfolach sa bhugaí. Ba bheag nár thit an t-anam as Mamaí. Ná labhair léi ar nathracha ó shin!’

‘Ach, a Mhuireann,’ arsa Treasa.
‘D’fhéadfá an bosca a chur i bhfolach
faoi do leaba agus ní bheadh a fhios
ag éinne é a bheith ann.’

‘Ach mharódh Mamaí mé dá
n-éalóidh sí,’ arsa Muireann.

‘Ní éalóidh sí,’ arsa Treasa. ‘Ní
chorróidh sí as an mbosca an deireadh
seachtaine ar fad.’

‘Maith go leor, mar sin,’ arsa
Muireann.

Shín Treasa an bosca dearg go dtí
Muireann.

‘Go raibh míle maith agat. Is maith
an cara tú,’ ar sise. ‘Feicfidh mé Dé
Luain tú, le cúnamh Dé.’

Suas staighre go ciúin le Muireann
agus an bosca dearg ina baclainn aici.
Isteach léi ina seomra codlata agus
chuir sí an bosca i bhfolach faoin
leaba.

‘Beidh tú ceart go leor ansin,’
arsa Muireann le Neaindí.

‘Tabharfaidh mise
aire mhaith duit.

Ní bheidh an
deireadh seachtaine
i bhfad
ag imeacht.’

Ansin dhún
sí an bosca
go cúramach agus
síos an staighre léi.

Tamall ina dhiaidh sin chuaigh Conall isteach i seomra codlata Mhuireann.

‘Caithfidh mé spéaclaí Mhamó a fháil,’ ar seisean leis féin. ‘Tá sí an-trína chéile.’

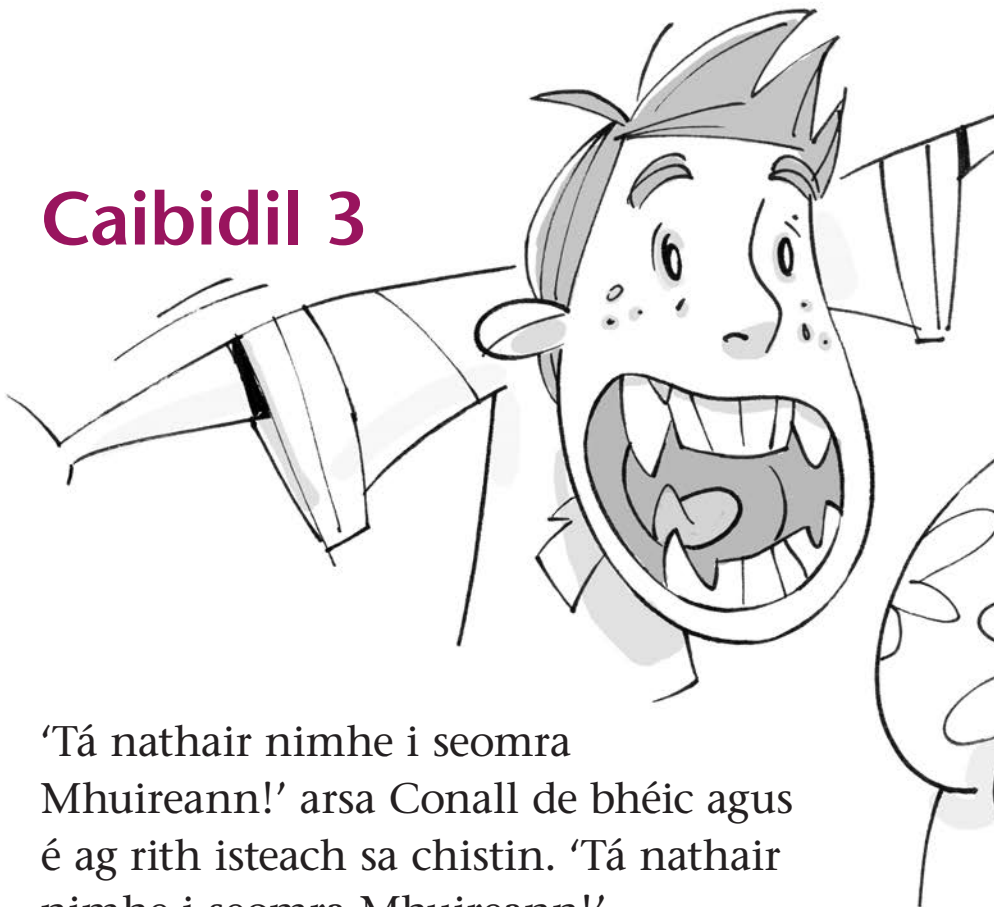
Chonaic sé an bosca dearg faoin leaba.

‘B’fhéidir gur istigh anseo a bheidís,’ ar seisean agus d’oscail sé an bosca. Ba bheag nár thit an t-anam as nuair a chonaic sé an nathair nimhe! ‘Ó, a Thiarcais!’ ar seisean de bhéic agus amach an doras leis ar nós na gaoithe.

Caibidil 3

‘Tá nathair nimhe i seomra Mhuireann!’ arsa Conall de bhéic agus é ag rith isteach sa chistin. ‘Tá nathair nimhe i seomra Mhuireann!’

Níor chreid Mamó focal uaidh.

‘Éirigh as,’ ar sise, ‘agus ná bí ag cumadh. Táim gan aon spéaclaí fós agus gheall tusa dom go bhfaighfeá dom iad.’

‘Éirigh as,’ arsa Mamó arís, ‘agus

cuardaigh mo spéaclaí dom.'

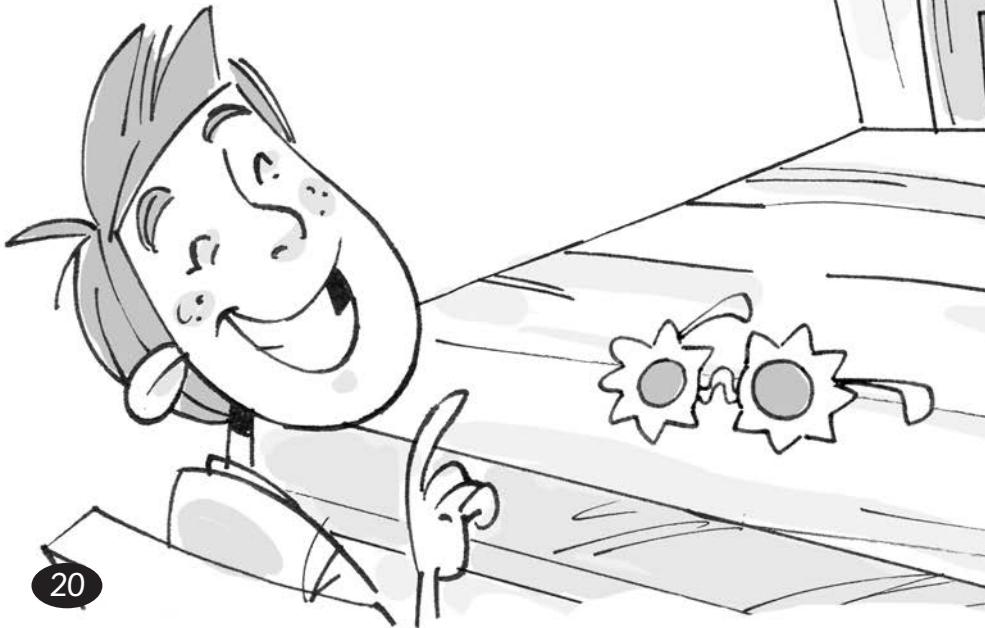
'Ach ní ag cumadh atáim, a Mhamó!' arsa Conall. 'Táim á rá leat go bhfuil nathair nimhe i mbosca dearg faoi leaba Mhuireann. Ceann mór millteanach agus fiacla géara uirthi.'

'Dhera, ní stopann tú ach ag cumadh,' arsa Mamó.

‘Ach ní ag cumadh atá sé, a Mhamó,’ arsa Muireann. ‘D’iarr Treasa orm aire a thabhairt dá peata, Neaindí. Tá sí istigh faoi mo leaba i mbosca dearg.’

‘Anois, a Mhuireann,’ arsa Mamó, ‘tá a fhios agat go maith go bhfuil do Mhamaí scanraithe roimh nathracha! Agus an bhfuair tú cead uaithi?’

‘Ní bhfuair,’ arsa Muireann, ‘ach ní raibh sí anseo san am agus dúirt Treasa nach gcorródh Neaindí as an mbosca an deireadh seachtaine ar fad.’

Bhí Daideo ag obair sa ghairdín.
Ghlaoigh Mamó air.

‘Gabh i leith anseo!’ ar sise. ‘Fan go gcloisfidh tú é seo.’

Isteach le Daideo sa chistin. D’inis Mamó an scéal ar fad dó.

‘Nathair nimhe!’ arsa Daideo. ‘Ach nach bhfuil a fhios agat go bhfuil do Mhamaí scanraithe roimh nathracha.’

‘Tá a fhios agam,’ arsa Muireann. ‘Ach níl inti ach peata. Níl aon dochar inti.’

‘Ná tabhair aon aird ar Mhuireann,
a Dhaideo,’ arsa Conall. ‘Chonaic mise
an nathair. Agus ollphéist atá inti!
Déarfainn go bhfuil sí cúpla méadar ar
fad. Dá bhfeicfeá chomh fíochmhar is
atá sí! Agus na fiacla móra atá uirthi!
Ní chreidfeá é.’

‘Caithfidh mé an nathair seo a fheiceáil,’ arsa Daideo.

Suas staighre leis an gceathrar acu.

‘Tá a fhios agat go gcaithfidh tú an nathair a thabhairt ar ais do Threasa láithreach,’ arsa Mamó, ‘sula dtiocfaidh do mháthair abhaile.’

‘Ach ...,’ arsa Muireann.

‘Ná bac le do *ach*,’ arsa Mamó.

Isteach leo i seomra Mhuireann.

Bhí an bosca dearg faoin leaba ceart go leor. Bhí! Ach tásc ná tuairisc ní raibh ar an nathair nimhe.

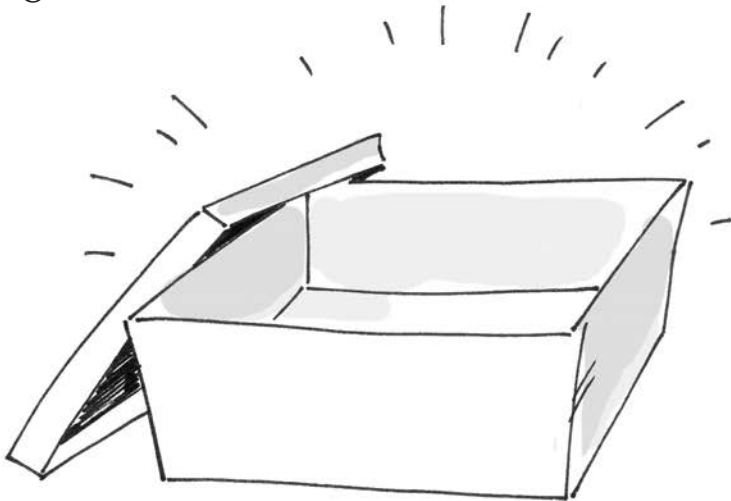
‘Cá bhfuil sí imithe?’ arsa Mamó.
‘Tá sé ceathrú tar éis a dó agus beidh do Mhamaí anseo sula i bhfad.’

‘Maróidh sí mé,’ arsa Muireann.

‘Maróidh,’ arsa Conall.

Phléasc Muireann amach ag caoineadh.

‘Seo,’ arsa Daideo. ‘Caithfimid tosú ag cuardach.’

Caibidil 4

Múinteoir a bhí i nDaideo nuair a bhí sé níos óige agus bhí sé go maith ag tabhairt orduithe do dhaoine.

‘Anois,’ ar seisean le Conall agus le Mamó. ‘Suas staighre libh agus cuardaígí na seomraí codlata ar fad.’

‘Maith go leor,’ arsa an bheirt acu agus d’imigh siad leo.

‘Agus, a Mhuireann,’ ar seisean, ‘stop ag gol agus téigh amach sa ghairdín. B’fhéidir gur amuigh ansin a bheadh sí.’

Rug Daideo ar chamán Mhuireann agus chuir sé clogad ar a cheann.

‘Ní bhfaighidh aon nathair nimhe

an ceann is fearr ormsa!’ ar seisean agus thosaigh sé ag cuardach.

Chuardaigh sé an chistin ar dtús.

‘Tar amach, a bhligearid!’ ar seisean, ‘nó is duitse is measa!’

Tháinig sé ar mhála a chaill Mamó dhá bhliain roimhe sin ach ní raibh tásc ná tuairisc ar an nathair nimhe.

Nuair a chonaic Conall an clogad ar Dhaideo bhuaile smaoinemh é. Chuir sé air a chulaith ridire agus rug sé ar a chlaíomh.

‘Ní bhfaighidh aon nathair nimhe an ceann is fearr ormsa!’ ar seisean agus é ag déanamh aithrise ar Dhaideo. ‘Tar amach, a bhligearid, nó is duitse is measa!’

Agus thosaigh sé ag cuardach.
Chuardaigh sé an nathair nimhe
... thíos faoi na leapacha ...
... istigh sna tarraiceáin ...
... os cionn na vardrús ...
... agus istigh sa leithreas fiú!
Ach tásc ná tuairisc ní raibh

ar an
nathair.

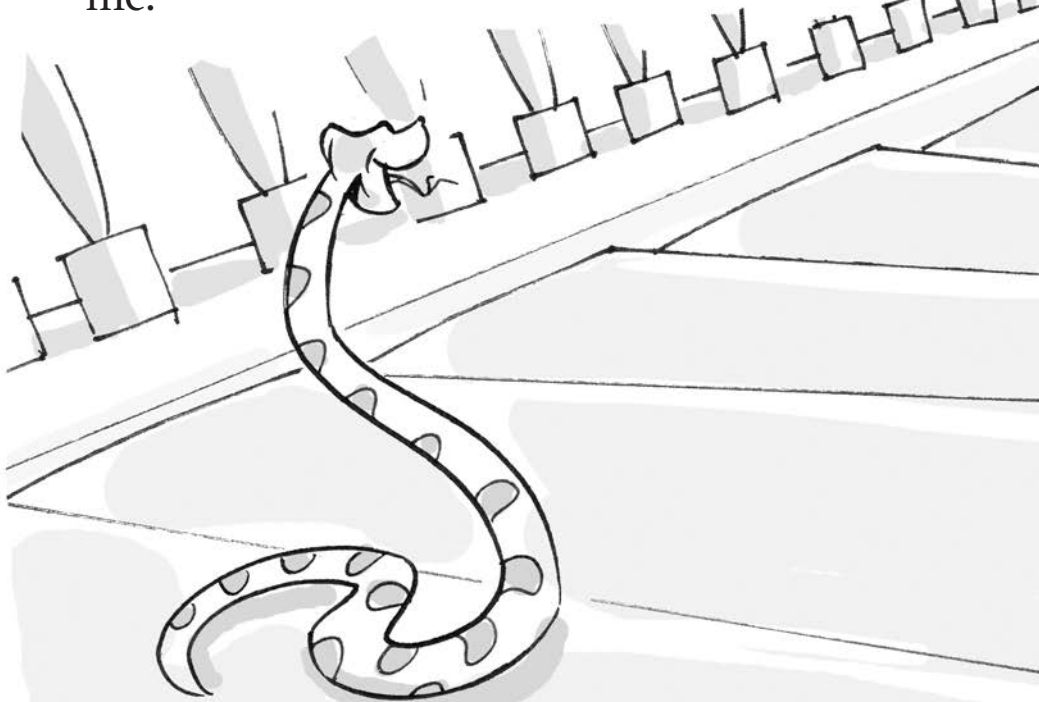
Bhí Mamó ag cuardach chomh maith. Isteach léi i seomra Chonaill agus d'oscail sí an vardrús.

'Níl sí sa vardrús ach an oiread,' ar sise agus d'imigh sí léi síos staighre chun cupán tae a fháil.

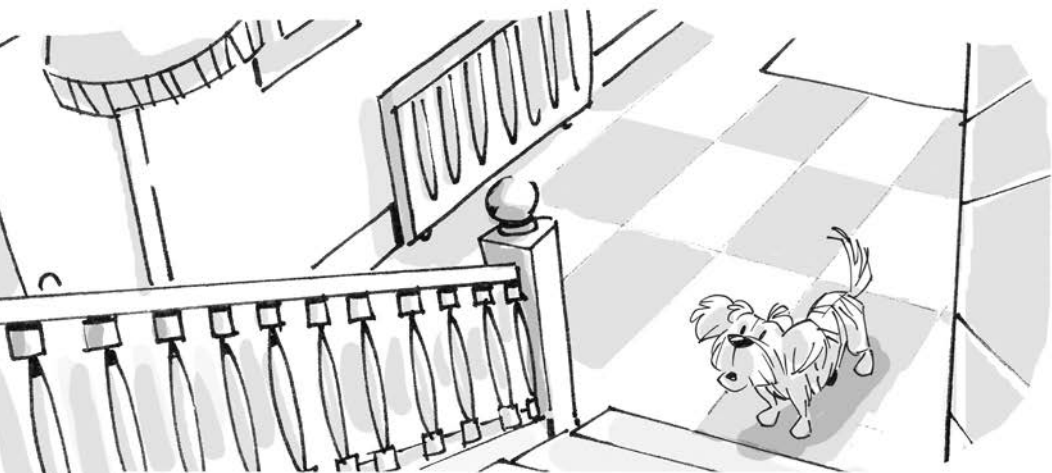

Bhí Muireann ag cuardach amuigh sa ghairdín. Chuardaigh sí an gairdín ó bhun go barr ach tásc ná tuairisc ní raibh ar an nathair nimhe. Bhí Muireann bhocht an-trína chéile.

‘Tá súil agam go mbeidh Neaindí faighte againn sula dtiocfaidh Mamaí abhaile,’ ar sise léi féin, ‘nó maróidh sí mé.’

Bhí Cócó an madra amuigh sa halla. Nuair a chonaic sé an nathair nimhe ar an staighre thosaigh sé ag tafann.

‘Éirigh as, a Chócó!’ arsa Daideo de bhéic ón gcistin. ‘Tá tinneas cinn orm ó bheith ag éisteacht leat.’

Ach ní stopfadh Cócó.

‘Éirigh as a deirim!’ arsa Daideo arís.

Ach ní stopfadh Cócó. Ní mó ná sásta a bhí Daideo. Amach sa halla leis. Rug sé ar Chócó bocht agus chuir sé amach sa ghairdín cúil é. Níor thug Daideo an nathair faoi deara ar an staighre!

Bhí Mamó ag déanamh an lóin dóibh ar fad sa chistin.

‘Níl tásc ná tuairisc ar an diabhal de nathair sin,’ ar sise le Muireann, ‘agus is gearr go mbeidh do Mhamaí ar ais.’

‘Caithfidh gur éalaigh sí amach i ngan fhios dúinn,’ arsa Daideo.

Go tobann chuala siad torann ag an doras cúil.

‘Tá an nathair taobh amuigh den doras,’ arsa Mamó de chogar.

‘Seasaigí siar,’ arsa Daideo.

Chuaigh sé go dtí an tarraiceán agus thóg sé amach scian mhór mhillteanach.

‘Seachnaígí,’ ar seisean.

Anonn le Daideo go dtí an doras agus an scian ina lámh aige. D’oscail sé an doras go mall cúramach ...

... agus cé a bheadh taobh amuigh ach ... Cócó! Bhí an créatúirín bocht stiúgtha leis an ocras! Thug Conall blúire bia dó.

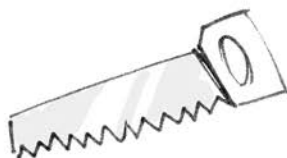
Nuair a bhí an lón ite acu thosaigh siad ag cuardach arís. Sa gharáiste a bhí Mamó ag cuardach an uair seo.

‘Tá sí agam!’ ar sise de bhéic tar éis cúpla nóiméad. ‘Tá an nathair nimhe faighte agam. Ach tá sí do mo thachtadh! Ááááá ...!’

Amach leis an triúr sa gharáiste agus a gcroí ina mbéal acu. Ach nuair a chonaic Muireann Mamó phléasc sí amach ag gáire.

‘Ó, a Mhamó,’ ar sise. ‘Ní haon nathair é sin. Sin é an píobán uisce!’

‘Ó,’ arsa Mamó, ‘caithfidh mé mo spéaclaí a fháil. Níl aon mhaith ionam gan iad.’

Caibidil 5

‘Níl mo spéaclaí in aon áit sa teach,’ arsa Mamó nuair a chuaigh siad ar ais isteach sa chistin. ‘B’fhéidir gur fhág mé sa charr iad ar maidin.’

Chuir Mamó a cóta uirthi.

‘An bhfaca aon duine mo scaif?’ ar sise.

‘Chonaic mise sa halla í,’ arsa Conall.

‘Go maith,’ arsa Mamó agus amach léi.

Tar éis do Mhamó imeacht as an gcistin chuala an triúr eile cnag ar an doras tosaigh.

‘Caithfidh gurb í sin Mamaí,’ arsa Muireann.

Ach ansin chuala siad scread
mhillteanach ...

‘Áááá ...!’

‘Dia idir sinn agus an anachain,’
arsa Daideo, ‘Caithfidh go bhfuil rud
éigin ar Mhamó.’

Amach leis an triúr ar nós na
gaoithe.

Bhí Mamaí bhocht sínte ar urlár an halla gan cor aisti. Bhí Mamó cromtha lena taobh agus í an-trína chéile.

‘Ní thuigim é,’ arsa Mamó. ‘Chomh luath in Éirinn agus a chonaic sí mé lig sí béic aisti. Agus an chéad rud eile bhí sí sínte ar an urlár!’

‘Ach, a Mhamó,’ arsa Muireann, ‘nach bhfuil a fhios agat go maith go bhfuil Mamaí scanraithe roimh nathracha. Nach í sin Neaindí atá timpeall ar do mhúineál agat!’

‘Go sábhála Dia sinn! Tá nathair nimhe timpeall ar mo mhúineál!’ arsa Mamó.

Thosaigh sí á croitheadh féin agus í ag iarraidh an nathair a bhaint dá mhúineál.

Chuaigh Daideo suas go dtí seomra Mhuireann. Níorbh fhada go raibh sé ar ais agus an bosca dearg aige.

‘Ná corraigh,’ ar seisean le Mamó.
‘Fan socair!’

Ansin rug sé go cúramach ar an nathair.

‘Tá tú agam, a bhligearid! Ní bhfaighidh aon nathair nimhe an ceann is fearr ormsa,’ ar seisean agus chaith sé Neaindí isteach sa bhosca.

Tar éis tamaill d'oscail Mamaí
a súile.

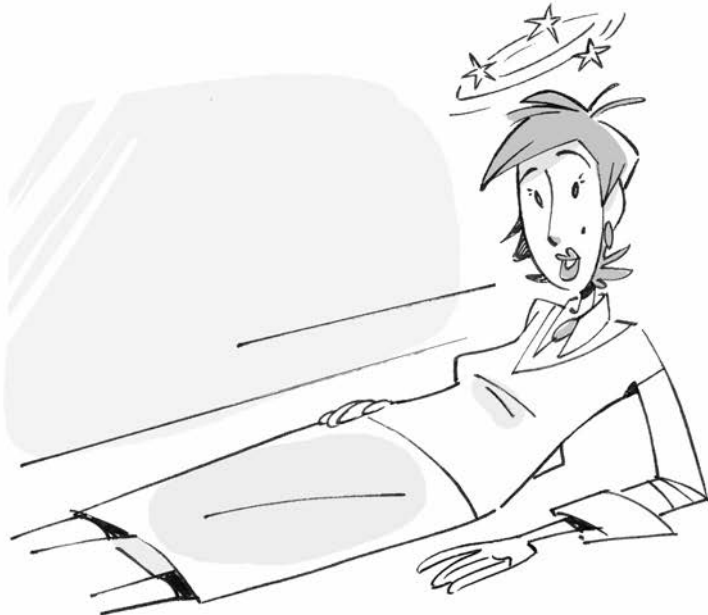
'Cá bhfuil an nathair?' ar sise.

'An nathair?' arsa Daideo.

'Is ea,' arsa Mamaí. 'Bhí mé cinnte
dearfa go bhfaca mé nathair nimhe
timpeall ar mhúineál Mhamó.'

Thosaigh gach éinne ag gáire.

'Nathair nimhe timpeall ar mo
mhúineál!' arsa Mamó. 'Ar chuala
éinne riamh a leithéid!'

Nuair a d'iompaigh Mamaí timpeall chun éirí ina seasamh thug sí faoi deara go raibh rud éigin istigh faoin mbord teileafóin.

'Tá rud éigin anseo,' arsa Mamaí agus sháigh sí isteach a lámh.

'Mo spéaclaí! Fuair tú mo spéaclaí!' arsa Mamó. 'Ó, buíochas mór le Dia!'

Tar éis an tae bhí sé in am ag Mamó agus ag Daideo a bheith ag dul abhaile. Shuigh Daideo isteach sa charr.

‘Fan ansin, a bhligeaird, agus ná corraigh go dtí go mbainfimid amach an baile,’ ar seisean leis an mbosca dearg a bhí i gcúl an chairr.

‘Slán libh,’ arsa Mamó. ‘Cuirfidh mé glaoch oraibh nuair a bhainfimid amach an baile. Anois, cá bhfuil eochracha an tí? Níl a fhios agam ó thalamh an domhain cár fhág mé iad.’

‘Ó, ná habair liom ...,’ arsa Muireann.

‘Tá nathair nimhe i seomra Mhuireann!’
arsa Conall de bhéic.
Níor chreid Mamó focal uaidh.
‘Éirigh as,’ ar sise, ‘agus ná bí ag cumadh.’

Ach an ag cumadh atá Conall? Léigh leat
go bhfaighidh tú amach!